

4-DARS:	KOMPYUTER VA UNING TUZILISHI
Darsni olib borish texnologiyasi	
Maqsad	Kompyuter va uning tuzilishi haqida ma'lumot berish
Dars turi (shakli)	Nazariy
Dars rejasi	1. EHM tarixi 2. Zamonaviy kompyuterlarning turlari va ularning tuzilishi 3. Shaxsiy kompyuterlarning asosiy qurilmalari 4. Shaxsiy kompyuterlarning qo'shimcha qurilmalari
Egallanadigan bilim va ko'nikmalar	• EHM yaratilishi haqida tarixiy ma'lumotlarga ega bo'ladi; • Zamonaviy kompyuterlarning turlari va ularning tuzilishi haqidagi bilimlarini boyitadi; • Shaxsiy kompyuterlarning asosiy qurilmalarining vazifalarini farqlay oladi va ularning tuzilishi haqida batafsil ma'lumotlar oladi
Tayanch so'zlar va iboralar	EHM, shaxsiy kompyuter, monitor, klaviatura, protsessor, sichqoncha
O'qitish shakllari	Sinfda ishlash, guruh va individual ishlash
O'qitish metodi va texnologiyalari	"SWOT-tahlil" metodi, AR to'ldirilgan borliq texnologiyasi
O'qitish vositalari	Virtual-ta'limiy muzey, AR nishonlar (har bir o'quvchi uchun), darslik: 24-28-betlar, taqdimot, videodarslar,.

AKT va interfaol vositalar	○ kompyuter ○ elektron doska ○ smart doska	○ proyektor ○ televizor ○ VR shlem ○ veb kamera ○ planshet ○ mobil qurilma	1. www.dr.rtm.uz 2. www.virtualmuseum.uz
Adabiyotlar va internet resurslari	1. D. T. Kamaltdinova, D. M. Sayfurov. “Informatika va axborot texnologiyalari”: umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 5-sinfi uchun darslik. - Toshkent: “Tasvir”, 2020. - 112 b. 2. Симонович С. В., Мураховский В. И. Персональный компьютер. – М.: ОЛМА Медиа Групп, 2007; 3. https://raqamlitalim.trm.uz/ 4. www.virtualmuseum.uz 5. http://shejot.com/news/kompyuter_kompyuterning_asosi_y_qurilmalari_va_ularning_vazifalari		

DARSNING TEXNOLOGIK XARITASI

I. Tashkiliy qism

Salomlashish, davomatni aniqlash, o'quvchilar darsga tayyorgarligi tekshiriladi.

II. Takrorlash

Uy vazifasi tekshiriladi, yaxshi va a'lo baholar qo'yish bilan o'quvchilar kayfiyati oshiriladi.

III. Qiziqtirish (motivatsiya)

O'quvchilarni dars mavzusi bilan qiziqtirish. Sinf doskasida sana, mavzu yoziladi. Shuningdek virtual-ta'limiy muzey tarkibi bilan tanishtiradi (1-ilova)..

Yangi mavzudan oldin, o'quvchilarning shu mavzuga oid bor bilimlari aniqlanib olish va qiziqtirish uchun savollar yoziladi (2-ilova).

IV. Mavzuni tushuntirish

Mavzu yuzasidan asosiy ma'lumotlar beriladi. Yangi mavzu www.virtualmuseum.uz virtual-ta'limiy muzey sayti yordamida taqdim etiladi.

Kompyuter vujudga kelishi va shakllanishi virtual-ta'limiy muzeyning Kompyuter avlodlari bandidan foydalangan xolda yoritib beradi (3-ilova).

Zamonaviy kompyuterlarning turlari va ularning tuzilishi haqidagi bilimlar 3D modellar sahifasidan foydalanib ma'lumot beradi (4-ilova).

O'quvchilarga shaxsiy kompyuterlarning asosiy qurilmalarining vazifalarini farqlay oladi va ularning tuzilishini haqida batafsil ma'lumotlar to'ldirilgan borliq texnologiyasidan foydalanib, ya'ni AR nishonlar sahifasi yordamida o'zlashtiriladi va ularning vazifalari haqida gapirib beradi (5-ilova).

Taqdimot yordamida darslikning 24-25 betlaridagi kompyuter savdosi biznes olamidagi serdaromad ma'lumotlar tushuntirib beriladi (6-ilova).

O'quvchilar o'z navbatida diqqat bilan eshitib, mavzu haqida yangi bilimlarga ega bo'ladilar.

Shuningdek, o'quvchilar muhim tarixiy sanalar, shaxsiy kompyuterlarning asosiy qurilmalari va ular haqidagi tayanch tushunchalar Glossariy sahifasidan daftarlariga yozib oladilar (7-ilova).

V. Mavzuni mustahkamlash

Mavzuni mustahkamlash uchun zarur bo'lgan axborot-ta'lim muhitlari, platformalar va virtual-ta'limiy muzeyning manzillari beriladi. "SWOT-tahlil" metodi yordamida mavzuning o'rganilganlik darajasi aniqlanadi (8- ilova).

VI. Baholash

O'qituvchi o'quvchilarni virtual-ta'limiy muzeydagi nostandart testlar sahifasidan foydalanib egallagan nazariy bilimlari baholaydi (9-ilova).

O'quvchilarning darsdagi faolliklari hamda savol – javoblardagi ishtiroklari ham inobatga olinadi.

Baholash	Baho	Sana
Sinf jurnali	"5" – a'lo	
	"4" – yaxshi	
	"3" – qoniqarli	
	"2" – qoniqarsiz	

VII. Mavzuni xulosalash.

Mavzu bo'yicha yakunlovchi xulosalar qilinadi. O'quvchilar tinglab, o'z fikrlarini aytadilar.

VIII. Uy vazifasini berish

Uy vazifasi sifatida virtual-ta'limiy muzeydagi Virtual sayohat sahifasi orqali Aloqa tarixi muzeyiga virtual sayohatni amalga oshirish va muzeydagi EHM lari haqida ma'lumotlarni daftarga yozib kelish (10-ilova).

IX. Refleksiya.

Refleksiya kartochkalari yordamida dars borishi, o'quvchi tomonidan tushunishi va qiziqishi aniqlanadi. O'quvchilar dars haqidagi fikrlarini beradilar va o'z faoliyatlarini baholaydilar.

1-ilova

O'qituvchi tomonidan virtual-ta'limiy muzeyda joylashtirilgan o'quv-ilmiy resurslar bilan tanishish uchun www.virtualmuseum.uz tizimiga kiriladi. Hosil bo'lgan oynadagi tizimning ko'rinishi, asosiy menyular bandi, interaktiv bo'limlar va boshqalar bilan tanishtiriladi (1-rasmga qarang).

1-rasm. www.virtualmuseum.uz tizimi oynasi ko'rinishi

Savollar

1. EHM avlodlarini haqida qanday ma'lumotlarni bilasiz?
2. Kompyuterlarning asosiy qurilmalarini sanab bering.
3. Printer asosiy qurilmalarga kiradimi?

3-ilova

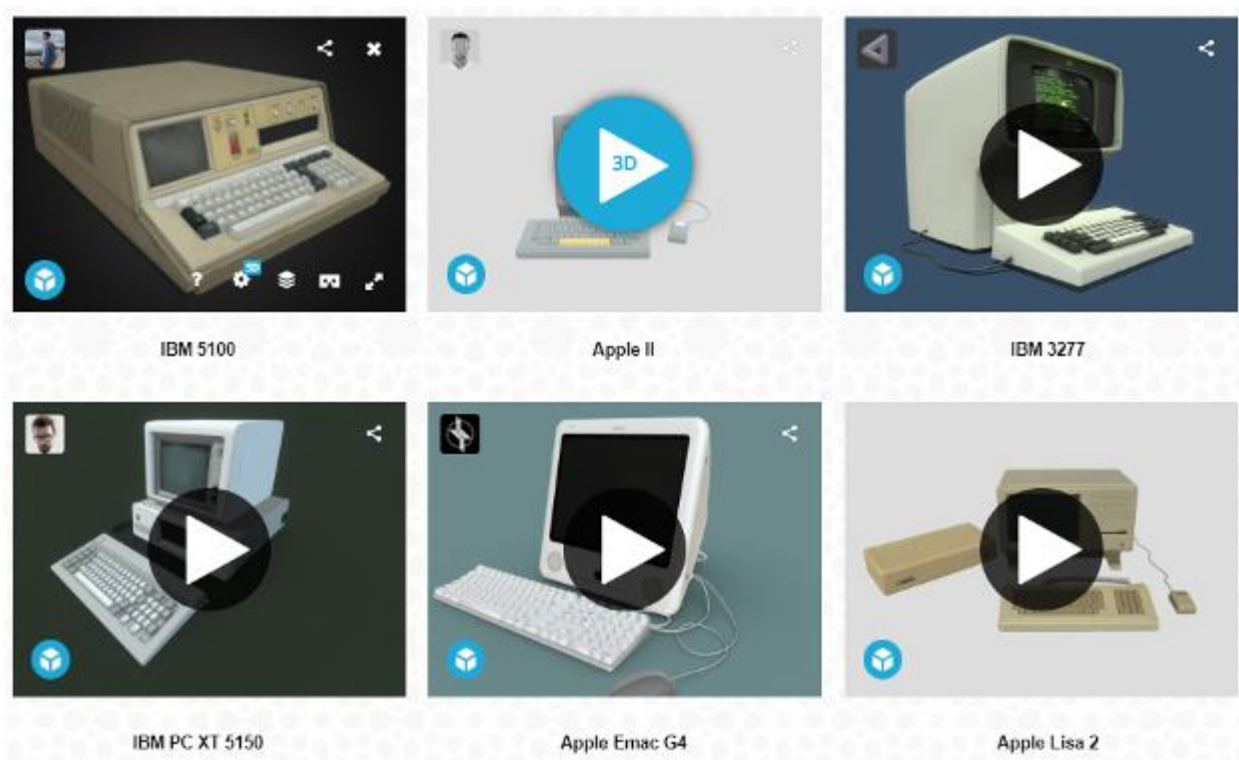
Tizimga qirgan o'qituvchi yoki kompyuter vujudga kelishi va shakllanishi haqida ma'lumotlar olish uchun Kompyuter avlodlari bandidan kerakli sahifa tanlaydi (2-rasmga qarang).

2-rasm. Kompyuter avlodlari sahifasi bilan tanishish oynasi

4-ilova

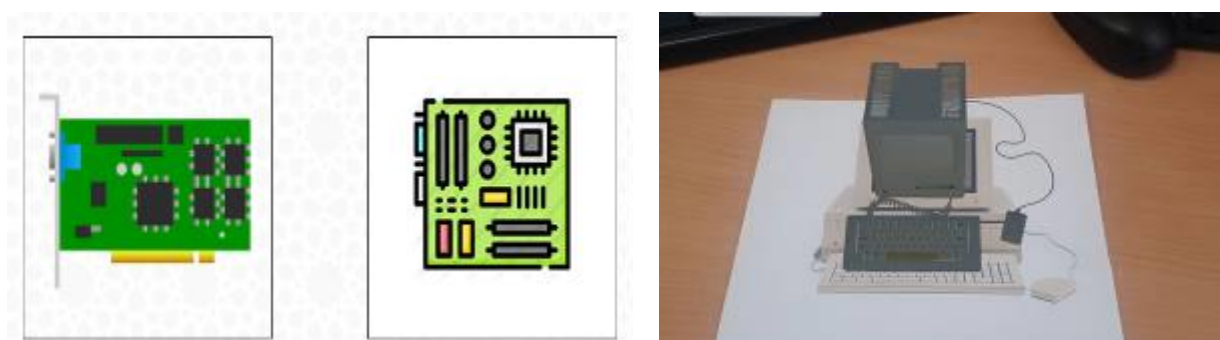
Tizimga kirgan ta'lim oluvchi 3D modellar sahifasiga tashrifni amalga oshiradi. Kerakli 3D model tanlanib, ishga tushirish tugmasi bosiladi. 3D model ko'rish funksiyasi ishga tushgandan so'ng interaktiv tugmalar yordamida erkinlik darajalarini boshqaradi (3-rasmga qarang).

3-rasm. 3D modellar sahifasi bilan tanishish oynasi

5-ilova

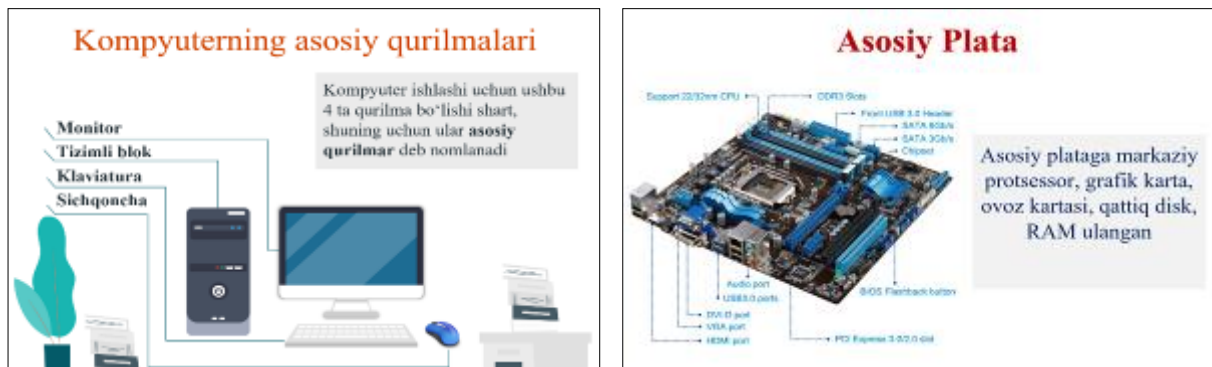
AR nishonlarni ishlatish uchun EDUMUSEUM mobil ilovasi yuklab olinib, qurilmaga (mobil yoki planshet) ilova oʻrnatiladi. Mobil ilova uchun oldindan yuklab olingan va chop etilgan AR nishonlar oʻquvchilarga tarqatiladi. Mobil ilova ishga tushirilib, chop etilgan AR nishonlarga qurilma kamerasi qaratiladi (4-rasmga qarang).

4-rasm. AR nishonlarni ishlatish jarayoni

6-ilova

O‘qituvchi Taqdimotlar sahifasini tanlaydi. Taqdimotlar ichidan kerakli mavzudagi material yuklab olinadi va nazariy material o‘zlashtiriladi (5-rasmga qarang).

5-rasm. Dars taqdimotlaridan namuna

7-ilova

Ta'lim oluvchilar muhim tarixiy sanalar, tayanch tushunchalar va atamalarining izohli lug‘atini Glossariy sahifasini tanlab ishga tushiradi (6-rasmga qarang).

	Kk
Kegl-shriftning vertikal o'lchami	
Kibernetika (yun. kybernetile-boshqarish san'ati)-axborotni qabul qilish, saqlash, uni qayta ishlash jarayonlarni avtomatik tarzida boshqarish bilan shug'ullanuvchi fan	
Kodlash-maxsus belgilar yordamida axborotni bir ko'rinishdan boshqa qulayroq ko'rinishga o'tkazish jarayoni	
Kompyuter-axborotni katta tezlikda qayta ishlovchi universal avtomatik qurilma	
Kompyuter dasturi-biror masalani yechish uchun kompyuter tomonidan ijro etilishi lozim bo'lgan buyruqlarning izchil to'plami	
Kompyuter grafikasi-model va tasvirlarni kompyuter yordamida hosil qilish, saqlash va qayta ishlash imkoniyatlariga ega yo'nalish	
Korporativ-bir vaqtda bir necha hududdan turli pog'onalarda boshqariluvchi tarmoq	
	Ll

6-rasm. Lug‘atlardan foydalanish bo‘yicha namuna

8- ilova

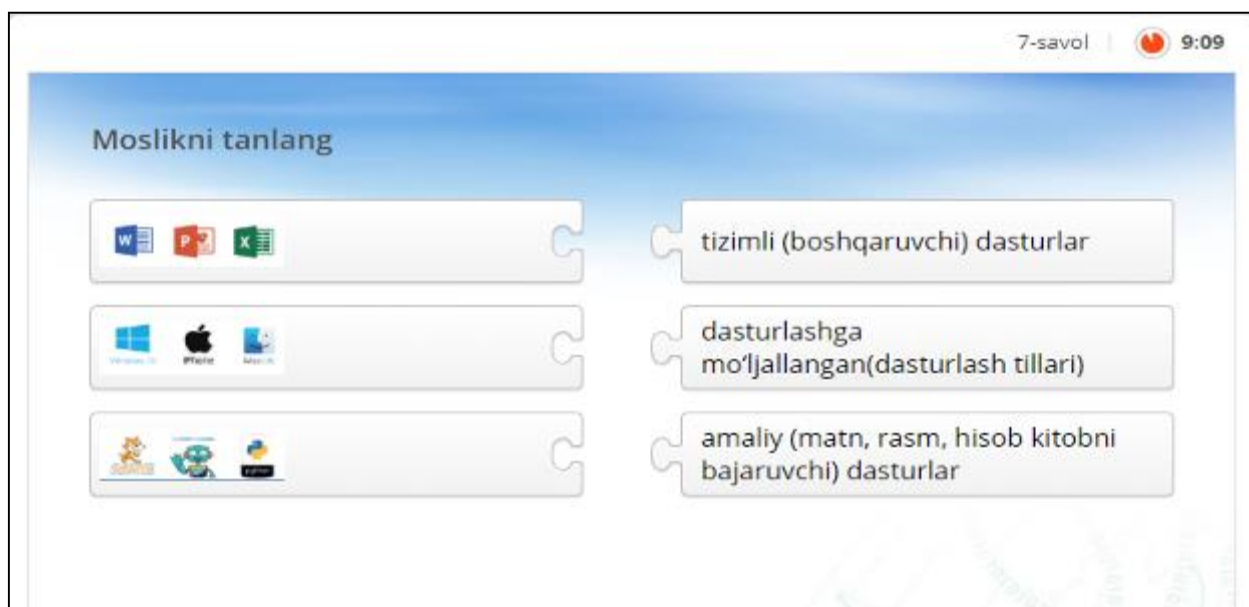
Kompyuter va uning tuzilishi mavzusini o‘rganilganlik darajasi “SWOT-tahlil” metodi yordamida aniqlanadi.

“SWOT-tahlil” metodi yordamida nazariy bilimlar va amaliy ish natijalarini tahlili, o‘zaro taqqoslash yordamida vazifani yechish usullarini izlashga, mavjud bilimlarni mustahkamlash, qayta takrorlash, baholash, mustaqil va tanqidiy fikrlash hamda nostandart tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

9-ilova

Talabalar test topshiriqlarini onlayn tarzda ishlashadi va javoblar tizim orqali o‘qituvchiga yuboriladi (7-rasmga qarang).

7-rasm. Nostandart testlardan foydalanish bo‘yicha namuna

Ta'lim oluvchilar internet tarmog'i orqali virtual-ta'limiy muzeydagi Virtual sayohat sahifasi orqali Aloqa tarixi muzeyiga virtual sayohatni amalga oshiradi (8-rasmga qarang).

8-rasm. Aloqa tarixi muzeyiga virtual sayohat qilish jarayoni

Amaliy mashg'ulotlarda ta'lim oluvchilar nazariy mashg'ulotlarda egallagan bilimlaridan foydalanish va ularni mustahkamlash, o'rganilayotgan obyekt bilan amaliy muloqotga kirishish ko'nikmasini shakllantirish va nazariy bilimlarni qanchalik o'zlashtirganligini aniqlash imkonini beradigan topshiriqlar, mashqlar va individual ishlashlarni bajaradi. Bu jarayonda o'quvchilardan qat'iyatli bo'lish, mustaqil harakat qilishdan qo'rqmaslik, sabr va e'tibor bilan yechim topish, tahlil qilish va xulosalar chiqarish talab qilinadi.

Amaliy mashg'ulotda o'qituvchi vazifasi bajariladigan ishning mohiyatini aniq va tushunarli taqdim etish, texnikaviy va dasturiy vositalar, darsning davomiyligi va maqsadidan kelib chiqib, turli topshiriqlar, mashqlar va individual ishlashlarni bajaradi.

Amaliy mashg'ulotni baholashning uchta asosiy mezon mavjud. Bu asosiy ko'rsatkichlarning mavjudligi, ishning to'g'riligi va aniqligi. Barcha uchta mezon hisoblangandan so'ng, baho umumlashtiriladi. Eng muhim mezon qilib ishning

to'g'riligi olinadi. Agar o'quvchi hamma narsani to'g'ri hisoblab, o'z fikrlarini mantiqiy bayon qilgan bo'lsa, u holda yaxshi baho qo'yiladi. Ammo qolgan mezonlar amaliy ishda kuzatilmasa, o'quvchiga o'z kamchiliklarini tushunishi va nimaga intilishni bilishi uchun unga eng yuqori baho qo'ymaslik kerak.